

Verlaten

Teamen met Bernadette Kruijver en Renske Kuijpers

Iets moois voor scholen én waardevolle onderzoeksdata

Aardrijkskunde, geschiedenis, biologie, economie, wiskunde, natuurkunde en scheikunde. Het zijn de vakken waarvoor stichting Cito in de zomer van het coronajaar 2020 in razend tempo korte leerdoeltoetsen ontwikkelde. “Het was een megaproject”, vertelt projectleider Bernadette Kruijver. “Een scholengemeenschap zette ons op het spoor om een extra steentje bij te dragen”, aldus onderzoeker Renske Kuijpers. Speciaal voor het onderzoeksproject Toetsen op Maat ontwikkelde Cito duizend korte leerdoeltoetsen. Om kennisachterstanden op te sporen én data te verzamelen.

Bijna 350 scholen gingen tussen de zomer- en kerstvakantie met Toetsen op Maat aan de slag. Dat gebruik had volgens Cito zeker hoger mogen zijn, maar daar is – ten tijde van het afnemen van het interview – nog tijd voor. Renske: “Toetsen op

Maat is voor scholen een mooi middel om eventuele kennisachterstanden op te sporen als gevolg van de periode van thuisonderwijs. We hebben een complete reeks van korte leerdoeltoetsen klaargezet voor eindexamenleerlingen op havo-, vwo- en vmbo-niveau. Die toetsen zijn afzonderlijk elk in vijf minuten af te nemen. Maar docenten kunnen ook kiezen voor domeintoetsen, die in één keer alle leerdoelen van een domein afvangen. We hebben deze nog ontwikkeld na feedback vanuit het onderwijs. De domeintoetsen schelen veel klik- en planningswerk.”

“Voor Toetsen op Maat hebben we meer dan drieduizend digitale opgaven gemaakt. Dat is een hele mooie set.”

Bernadette Kruijver (projectleider divisie Centrale Toetsen en Examens)

Nieuwigheid van de digitale omgeving

Een mooie service dus, die toetsen van Toetsen op Maat. Maar wat een hels karwei was het om ze te ontwikkelen. Bernadette: “In het oorspronkelijke plan zouden we alleen de vakken natuurkunde en economie meenemen. Maar het idee sloeg zo aan, dat het project explodeerde. Binnen twee weken wisten we dat we toetsen konden construeren voor 7 vakken van vmbo basis tot vwo. We werkten in een team van dertig toetsdeskundigen en twintig assistenten om de datum van livegang te halen. Ik vond het zo leuk om te doen.”

In mei werd het idee geboren, in september moesten de toetsen live. Duizend toetsen van elk vijf vragen. Alsof dat de tijdsdruk niet voldoende hoog maakte, waren er veel nieuwigheden die het project beïnvloedden. “Onze toetsdeskundigen werkten ineens allemaal vanuit huis. Het was zomer, bijna vakantie en het project vergde alle aandacht. Bij Cito-divisie CTE maken we de centrale examens en zijn we gewend om te werken aan opgaven in rijke contexten die hogere orde-vaardigheden toetsen. Nu moesten er toetsen komen voor een digitale omgeving met een heel ander type vraagstelling.”

Tof, gelukt!

Daar kwam nog bij dat Cito Facet niet kon inzetten, het platform waar normaal de digitale centrale examens op worden uitgeleverd. Bernadette: “En daarmee begon de grootste uitdaging. Speciaal voor dit onderzoek vroegen we platforms zich in te schrijven om deel te nemen. Uiteindelijk gingen we aan de slag met Quayn, Woots en Test-Correct. Drie verschillende platforms dus. Met ook drie keer het werk van de

export en alle uitdagingen die daarbij komen kijken.”

Maar het lukte. Bernadette: “Het was een zwaar en ingewikkeld project.

Het hielp dat docenten in onze omgeving enthousiast reageerden op het idee.

Dat hield ons gemotiveerd”. Renske: “Alles moest snel, er was weinig tijd voor

beslissingen, je voelde continu de adrenaline.” Bernadette: “Zo tof, dat we de klus hebben geklaard. Zeker, het kostte veel overleg en er was best wat frustratie.

Toetsdeskundigen vroegen zich soms af of ze wel de juiste kwaliteit konden leveren in die paar weken. Zo was er bijvoorbeeld absoluut geen tijd om uitgebreid vragen

te testen. Maar je kunt zo’n project natuurlijk alleen draaien als de basisexpertise er is, en die was er. In september konden we live, precies zoals we bedoeld hadden.

Dat we als organisatie zo flexibel konden zijn, had ik vooraf niet durven dromen.

Voor mij is dat de winst van dit project. En dat is nog afgezien van wat er uit het onderzoek gaat komen.”

Duiken in de data

Dit onderzoek is het terrein van Renske. Ze vertelt: “Voor mij is dat het mooiste van dit project. Dat we iets waardevols bieden aan scholen en tegelijkertijd data kunnen verzamelen voor onderzoek. Na de Kerst duik ik in de gegevens. Welke data hebben we? Zien we trends bij bepaalde vakken? Zijn er grote verschillen? Ik ga exploratief onderzoek doen, wat betekent dat ik open het onderzoek inga. Want misschien leveren de data nog andere inzichten op.”

Wat Cito gaat doen met de data, is dus niet in steen gebeiteld. “Natuurlijk liggen er onderzoeksideeën. En die nemen we zeker mee. Zo willen we deels voortborduren op eerder onderzoek naar – bij voorbeeld – het meten van rekenvaardigheid via diverse leerdoeltoetsen. Of het preciezer afstellen van een cesuur op dit soort toetsen. Niet al het onderzoek is dus corona-gerelateerd.”

Een nieuwe manier van toetsen

Het is duidelijk: Renskes werk begint eigenlijk pas als alle data binnen zijn.

Toch was ze bij Toetsen op Maat van meet af aan in touw. “Ik was ook

verantwoordelijk voor de communicatie. Ik heb scholen geworven, de pagina op cito.nl mee opgezet en de posts via social geregeld. Daarnaast heb ik meegewerkt

aan het live zetten van de toetsen op de diverse toetsplatformen waarmee we

samenwerkten. Voor mij was dat nieuw, maar bijzonder waardevol. Onderzoek

doen kan soms een eenzaam gebeuren zijn. In dit project zie je het directe effect

van wat je doet en realiseer je je dat we ook echt een maatschappelijke taak

hebben.” Bernadette haakt aan: “We hebben met Toetsen op Maat een hele nieuwe manier van toetsen neergezet. Eén die interessant is voor het onderwijs en echt kan

gaan werken.” ■